

CONSTANTIN GH. CUCU „GLORIOASA EPOPEE ROMÂNĂ A MARELUI RĂZBOI DE ÎNTREGIRE 1916-1918”

GHEORGHE MEDIAN

În noiembrie 1924 apărea la Botoșani, sub direcția lui Constantin Gh. Cucu și sub înaltul patronaj al Uniunii Generale a ofițerilor în rezervă din România, publicația „Biblioteca Războiului de Întregire” În „Înainte Cuvântare” semnată de directorul publicației, în primul număr, era adus la cunoștință publicului cititor scopul acesteia: „răspândirea și vulgarizarea în masele mari ale populației române de pretutindeni, a tuturor faptelor mari și glorioase săvârșite în timpul marelui nostru război de întregire, în toate fazele lui, pe toate fronturile și, dacă se poate pe toate pozițiile”¹

Ca modalitate de evocare a marilor confruntări militare la care a participat croica armată română, Constantin Gh. Cucu a ales scrierea unui poem în versuri intitulat „Glorioasa Epopee Română a Marelui Război de întregire 1916 - 1918”, care urma să apară în mai multe capitole intitulate: „Luptele de la Mărăști”, „Luptele de la Sibiu, Căineni și retragerea de pe Valea Oltului”, „Luptele de la Jiu”, „Luptele de la Oituz”, „Dobrogea”, „Dezastrul de la Turtucaia”, „Retragerea din Muntenia”, „Luptele de la Mărășești”, „Luptele de la Tisa” și „Ocuparea Budapestei”².

Ideea scrierii unui asemenea poem i-a fost sugerată, indirect, publicistului botoșănean, de marele istoric Nicolae Iorga, care, într-o alocuțiune ținută la deschiderea Universității populare „N.Iorga” din Botoșani, la 27 decembrie 1924, își exprimase surprinderea că, deși trecuseră șase ani de la încheierea războiului, nici un poet nu scrisese o operă care să glorifice eroismul armatei române. Spre a umple un asemenea gol, Constantin Gh. Cucu s-a decis să scrie un poem dedicat războiului și pentru ca acesta să ajungă în mâinile cât mai multor cititori, să scoată și o publicație proprie în care să-l publice.

¹ Constantin Gh. Cucu – „Glorioasa Epopee a marelui Război de Întregire 1916 - 1918” vol. I „Mărășești”, „Răzoara”, „Oituz 1916”, Botoșani, Tipografia „Concurența”, 1928 p. 9

² Ibidem

La jumătatea anului 1925 primul capitol al Epopeii intitulat „Luptele de la Mărășești” era gata, puțin timp după aceea văzând lumina tiparului încă trei capitole: „Luptele de la Mărășești”, „Luptele decisive de la Răzoare” și „Luptele de la Oituz, 1916”. Rapiditatea cu care au fost scrise cele patru cicluri ale poemului este de înțeles, dacă ținem cont de faptul că autorul nu era un novice în ale scrisului, el fiind cunoscut botoșănenilor pentru câteva volume de versuri apărute anterior, între care „Încercări pripite” (1914), „Spre ideal” (1916) și „Cultul Eroilor” (1918).

După apariția celui de-al patrulea capitol al Epopeii, la 15 august 1925, Constantin Gh. Cucu îi făcea cunoscut lui Nicolae Iorga rezultatul strădaniei sale, într-o scrisoare, din care redăm câteva fraze:

„Cu ocazia deschiderii Universității populare „N.Iorga” din Botoșani, v-ați exprimat de la tribună mirarea că nu s-au găsit până în prezent scriitori care să cânte în versuri marele și gloriosul nostru război și ați spus că doriți să se găsească autori care să cânte vitejia românească și să o răspândească prin școli și cazărmi.

Cu modestele mele mijloace v-am îndeplinit dorința: am scos patru capitole în câte 5000 exemplare – total 20.000 exemplare – și am cules pe drept, sau pe nedrept, laude, mulțumiri, felicitări din toate părțile.

Odată cu aceasta îmi permit a vă prezenta un exemplar din modesta mea scriere „Epopeea Română Nr. 2 – Luptele de la Mărășești, 1917”, pe care cu onoare le dedic Domniei Voastre, ca unul ce cu mulți ani înainte ați pregătit sufletește pe românii din cele patru unghiuri ale românismului pentru ziua cea mare a unirii tuturor românilor pe care ne-a dat-o, hotărâtor, Mărășeștii.”³

În privința documentării referitoare la evenimentele evocate, tot în „Înainte Cuvântare”, Constantin Gh. Cucu arată că izvoarele de care s-a folosit au fost „informații verbale de la luptători, comunicate, articole de ziare, memorii de corpuri, și mai cu seamă... eminenta și documentata lucrare „Istoria războiului de întregire” datorată penei măiestre a domnului Constantin Kirițescu.”⁴

„Glorioasa Epopee Română” începe cu „Luptele de la Mărăști” – 22 iulie - 1 august 1917, poem în 24 episoade precedat de o succintă prezentare a taberelor aflate în conflict, în care sunt prezentați comandanții și trupele. Fiecare episod poartă un nume semnificativ, care punctează momente din derularea evenimentelor, de la debutul confruntării până la deznodământul acesteia. Dintre ele amintim pe cele intitulate: „Întăririle dușmane”, „Ordin de zi”, „Atacul general”, „Atacul Mărăștilor”, „Luptele de la Poiana Înțarcătoarea”, „Măgura Cașinului”, „Însemnătatea Mărăștilor”, „Victoria”.

Capitolele dedicate bătăliilor de la Mărășești, Răzoare și Oituz sunt redactate în aceeași manieră, ceea ce le deosebește de primul fiind doar numărul de grupaje de

³ Academia Română, Corespondență N. Iorga, vol. 80, p. 64

⁴ C. Gh. Cucu – op. cit. p. 10

versuri (77 capitolul II, Mărășești - 40, capitolul III - Râzoare și 17 capitolul IV - Oituzul).

În toate cele patru capitole publicate în anii 1924 - 1925, pe lângă relatarea confruntărilor militare, sunt reliefate figurile unor luptători distinși pe fronturile de luptă, printre care generalii Alexandru Averescu, Eremia Grigorescu, Alexandru Mărgineanu, Nicolae Rujinschi, Ion Popescu, căpitanul Grigore Ignat, sergentul Ignat Iliescu și sublocotenentul Ecaterina Teodoroiu.

În anul 1928 cele patru capitole au fost reunite într-un singur volum în care au mai fost incluse două poezii dedicate contribuției botoșănenilor la primul război mondial („Un episod din povestea neamului românesc” închinat bravei armate române și în special eroilor din Regimentele 69 și 77 Infanterie din Dorohoi și Botoșani, și „Viața la Spitalul Botoșani No. 281”) câteva poezii patriotice („Grănicerul”, „Pentru Neam și Țară”, „Dulce Bucovină”, „Conștiință și Unire”) și mai multe scrisori adresate autorului de câteva personalități cărora le-a fost trimisă publicația, ori s-au regăsit în poemele lui Constantin Gh. Cucu. Ținând cont de semnatarii acestor scrisori și de relevanța opiniilor acestora vis-a-vis de opera în discuție, redăm în continuare câteva extrase din acestea:

„Mulțumesc D-lui C. Gh. Cucu, pentru Nr. 1 din „Biblioteca Războiului” și-l felicit pentru laudabila idee de a contribui la răspândirea pe la sate, amintire a faptelor mărețe ale neîntrecuților noștri luptători din mare război pentru întregirea Neamului.”⁵(General Averescu)

„Acei care au fost pe front în tranșee și au stat neclintii în toiul luptelor la datorie, nu o zi două, dar toată campania, cetind aceste cântări, vor retrăi acele vremuri, vor simți încă cutremurul bombardamentelor, țiuitul gloanțelor, tic-tacul mitralierelor și exploziile seci și violente ale granatelor.

Vor revedea parcă desfășurarea luptelor, avântul fără seamăn al ostașilor noștri și strălucirea izbânzii lor.

Ca ostaș apreciez lucrarea ce merită a se răspândi adânc în școli, în cazărmi și în popor, o consider o lucrare patriotică și plină de pilde frumoase, de eroism, iubire de Neam, Țară și Rege.

Lucrarea fiind merită să fie citită de tineret, de ostași etc. cred că era nevoie și de povestirea faptelor mici dar pline de curaj și sacrificii ale multor grade inferioare și ofițeri inferiori. Presărată așa, pe ici pe colea cu asemenea povestiri, se împărțea cântarea și laudele între cei mari și cei mici.”⁶ (General Rujinschi)

„Folosul lucrării acesteia și mai ales tăria și moralitatea ce va decurge din șirurile de rânduri închinată luptătorilor morți și vii depinde numai de adevărul celor ce va cuprinde. Atârnă de Dv. scriitorii să-i dați viață ca să poată trăi în veșnicie

⁵ Ibidem, p. 1

⁶ Ibidem, p. 6

faptele celor ce au hotărât neamului o țară îndoit de mare, de cât au putut-o face străbunii noștri, în zeci de secole.

...Îți doresc din toată inima, mulți ani fericiți, sănătate și răbdare; dându-mi seama și de greutățile prin care trece și va trece lucrarea D-tale, îți urez spor la muncă și inspirații, să transformi eroismul și devotamentul nostru, al tuturor, în cât mai plăcute și mai frumoase pagini literare.”⁷ (General Atanasiu-Comandantul Corpului 6 armată - teritorial)

„Am citit cu plăcere publicațiunea D-voastră pe care o găsesc foarte necesară - în special pentru tineret - care trebuie să-și formeze educația și să-și călească sufletul din frumoasele pilde ale celor ce și-au făcut datoria în timpul războiului pentru binele și propășirea acestei țări.

Eu voi căuta prin mijloacele ce-mi stau la dispoziție, să o fac să pătrundă cât mai mult în rândurile ostașilor.”⁸ (Căpitan M. Stoenescu – Directorul „Casei Ostășești” – Focșani)

„Am primit și citit lucrarea D-voastră „Luptele de la Mărășești”. E o lucrare destul de interesantă care trebuie răspândită cât mai mult spre a se cunoaște în lume diferitele episoade din Războiul pentru întregirea Neamului.

Am recomandat lucrarea D-voastră regimentelor în subordine și cred că v-au și onorat cu comanda.

Vă urez din parte-mi sănătate și izbândă în lupta ce o duce pentru răspândirea episoadelor din războiul nostru glorios publicațiunea D-voastră patriotică „Biblioteca Războiului”⁹. (General Toma Popescu – Comandantul Brigăzii 19 Artilerie, Turnu Severin)

„Recomandăm călduros Comandanților de regimente, patriotica lucrare a D-lui Constantin Gh. Cucu – Botoșani (publicist), lucrare intitulată „Glorioasa Epopee Română” a marelui război de întregirea neamului; care prin felul cum este întocmită, glorificând faptele de arme ale eroilor care și-au sacrificat viața pentru realizarea visului nostru de veacuri, va fi de un netăgăduit folos educator, atât în școli, cât mai ales trupei.

Această lucrare fiind scrisă în versuri și pe înțelesul tuturor, este tot atât de atrăgătoare pe cât este și folositoare, pentru dezvoltarea sentimentului patriotic al ostașilor noștri, prin numeroasele pilde de bravură, iubire de Țară și Dinastie, ce sunt descrise întrânsa”.¹⁰ (General Gr. Tomescu – Comandantul Diviziei a 16a)

Generalul Alexandru Mărgineanu căruia Constantin Gh. Cucu îi adresase rugămintea de a-i prefața lucrarea îi răspundea printr-o scrisoare plină de simțire în

⁷ Ibidem, p. 39

⁸ Ibidem, p. 40

⁹ Ibidem, p. 41

¹⁰ Ibidem, p. 2

care, între altele scria: „îmi faci cinstea să-mi ceri o prefață la însuflețita D-tale lucrare. Dar cum aş putea s-o recomand eu publicului, mai bine decât se recomandă ea însăși, prin avântul, emoțiunea și sentimentul de iubire de patrie ce palpită în fiecare din strofe?

Mă mărginesc, dar, să-ți mulțumesc că aduci pe această cale prinosul de recunoștință al tuturor Românilor față de Eroii Neamului, de vitejii căzuți cu sutele de mii pentru idealul nostru sfânt, de ostașii glorioși, care au spălat cu sângele lor înfrângerea începutului și au dat cu pilda lor cheazășia viitorului României tari și neînfricate.”¹¹

Cuvinte de apreciere pentru opera lui Constantin Gh. Cucu conține și scrisoarea expediată acestuia de generalul francez Henri Berthelot la 15 septembrie 1925: „Mulțumesc pentru amabila voastră atenție. Am primit cele 3 broșuri asupra „Glorioasei epopee română” și vă felicit de a fi întreprins gestul.

Este totuși un nume glorios între toate, pe care l-ați uitat de a-l glorifica în opera D-voastră: este acela al Generalului Prezan care fu veritabilul animator al armatei române, dar din modestie, nu se acomodează deloc publicității. Deci publicitatea să forțeze modestia sa.

Credeți, scumpe Doamnă, în cele mai bune sentimente ale mele. (General Berthelot)”¹²

Rândurile adresate autorului de personalitățile mai sus citate sunt o dovadă indubitabilă a succesului de care s-a bucurat opera lui Constantin Gh. Cucu. Totodată, prin faptul că a purtat spre inimile a mii de români o scriere cu valențe morale, educative și patriotice „Biblioteca Războiului de Întregire” se înscrie în rândul celor mai importante publicații cu valențe patriotice care au apărut în România după realizarea statului național unitar.

¹¹ Ibidem, p. 12

¹² Ibidem, p. 35